

Ο ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΟΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΜΠΟΜΠΟΤΗΣ ΜΙΛΑ ΣΤΗ "Γ"

Διανύουμε μία καλή περίοδο δημιουργίας

Θα είναι ομιλητής σε μια εκδήλωση στη Ρόδο την Παρασκευή

Ο Θεοφάνης Μπομπότης μιλάει στη Ρένα Βενιανάκη

Ο βραβευμένος αρχιτέκτονας Θεοφάνης Μπομπότης μιλάει στη "Γνώμη" για την αρχιτεκτονική, την αισθητική και την λειτουργικότητα των κτηρίων. Έχει σχεδιάσει την επέκταση του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών Ελ. Βενιζέλος, μουσεία, το Νέο Γήπεδο Πανιώνιου, τράπεζες, κατοικίες, βιομηχανικές και αθλητικές εγκαταστάσεις, εμπορικά και συνεδριακά κέντρα, οικισμούς, αλυσίδες κτάσθημάτων κ.α. Κοινό χαρακτηριστικό τους η σύγχρονη λειτουργία και αισθητική. Θεωρείται από τις δυνατότερες αρχιτεκτονικές παρουσίες παγκοσμίως που βραβεύτηκε και διακρίθηκε σε διεθνείς και εγχώριους διαγωνισμούς και έχει σχεδιάσει μερικά από τα πλέον σημαντικά έργα υψηλών απαιτήσεων και προδιαγραφών. Ο κ. Μπομπότης, την ερχόμενη Παρασκευή, θα βρίσκεται στη Ρόδο για να είναι ομιλητής σε μια σημαντική εκδήλωση.

• Κρίνοντας την αισθητική των ελληνικών πόλεων, μπορούμε να ισχυριστούμε ότι στερούμαστε αισθητικής παιδείας, ή επενεργούν κάποιοι παράγοντες που διαμορφώνουν αυτή την εικόνα;

Η αισθητική και η ποιότητα των κτηρίων και των πόλεων συνολικά σε κάθε περίοδο, αποτυπώνεται πιστά τον πολιτισμό της συγκεκριμένης περιόδου. Η αισθητική παιδεία δεν είναι ανεξάρτητη παράμετρος, είναι ένα από τα βασικά στοιχεία της ποιοτικής σκέψης. Δυστυχώς τα κριτήρια που επικράτησαν στις επιλογές στις μελέτες και στις κατασκευές ήταν μόνο ποσοτικά.

• Για την αισθητική των πόλεων ποιοι ευθύνονται; Οι αρχιτέκτονες, οι πολιτικοί μηχανικοί που εκτελούν χρέη αρχιτεκτόνων, η άποψη-αντίληψη και τα οικονομικά μεγέθη των ιδιοκτητών;...

Υπεύθυνοι δεν είμαστε μόνο για ό,τι κάνουμε αλλά και για ό,τι δεν κάνουμε. Η ευθύνη για την αισθητική των πόλεων ανήκει σε όλους. Ανήκει σε εκείνους που την διαμορφώνουν και σε εκείνους που την αποδέχονται. Σε καμία περίπτωση τα οικονομικά μεγέθη δεν ευθύνονται για την οποιαδήποτε αισθητική. Οι αρχιτέκτονες, εξ'ορισμού, ανήκουν σε εκείνους που κατέχουν σημαντική θέση στη διαμόρφωση της αισθητικής των πόλεων και όχι μόνον. Ως εκ τούτου ευθύνονται για τον ρόλο που παίζουν ή δεν παίζουν προς την κατεύθυνση αυτή. Είναι δε σαφές ότι ευθύνονται όλοι εκείνοι που εμπλέκονται με τον ένα ή άλλο τρόπο στις μελέτες ή τις κατασκευές. Σημαντική επίσης ευθύνη έχουν όλοι όσοι αποφασίζουν και επιλέγουν εκείνους που θα μελετήσουν ή θα κατασκευάσουν τα μελλοντικά κτήρια ή τις οποιεσδήποτε παρεμβάσεις σε επίπεδο πόλης.

• Η αισθητική είναι υποκειμενικό ή αντικειμενικό θέμα;

Οποιαδήποτε κρίση ή κριτική περιέχει αναμφίβολα και το υποκειμενικό στοιχείο. Υπάρχουν όμως και αντικειμενικά κριτήρια που τοποθετούν την αισθητική στα πλαίσια του αποδεκτού ή του απαράδεκτου. Υπάρχουν κώδικες και στοιχεία μέσα από τα οποία μπορούμε με βεβαιότητα να κρίνουμε. Η αισθητική δεν είναι αυθαίρετη υπόθεση, είναι αποτέλεσμα που παράγεται από την γενικότερη παιδεία του καθενός. Η αισθητική αποτελεί το «ένδυμα» μιας ποιοτικής ενέργειας ή προϊόντος.

• Η αισθητική και ο σχεδιασμός των κτηρίων, έχει σχέση με τις οικονομικές απολαβές του αρχιτέκτονα;

Η σφαιρική αντίληψη, το ήθος, η ποιότητα, οφείλουν να

αποτελούν μέρος της γενικότερης μόρφωσης όλων. Οι ειδικές γνώσεις σε συνδυασμό με τις γενικότερες γνώσεις ορίζουν τα πλαίσια δράσης του ειδικού, ως εκ τούτου και του αρχιτέκτονα. Αυτές παρέχουν την δυνατότητα δημιουργίας αρχιτεκτονικού έργου και φυσικά της αισθητικής. Οι οικονομικές απολαβές του αρχιτέκτονα, που αντιστοιχούν στην πραγματική αρχιτεκτονική δεν επιβαρύνουν το συνολικό πραγματικό κόστος κατασκευής του έργου. Τουναντίον το προστατεύουν.

• Μπορούμε να επέμβουμε σε «άσχημα» κτήρια με οικονομικές λύσεις ώστε ν' αλλάξουμε τη μορφολογία των πόλεων, ή είναι μια σκέψη χωρίς πραγματικό αντίκρισμα;

Οι επιδιορθώσεις έχουν πάντα μεγαλύτερο κόστος αιό την εξαρχής κατασκευή, δεδομένου ότι συντρέχουν και άλλοι παράγοντες, διακοπή χρήσης κ.λπ. Αν στην οικονομική λύση, συμπεριλάβουμε την εξοικονόμηση ενέργειας, την βελτίωση συνθηκών καταίτησης, την βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος, την δημιουργία θέσεων εργασίας κ.λπ. τότε μπορούμε να διαβεβαιώσουμε ότι πράγματι μπορούμε να παρέμβουμε και να βελτιώσουμε τις πόλεις μας με «οικονομικές λύσεις».

• Πως και από ποιούς διαμορφώνεται η αισθητική των πόλεων;

Η αισθητική διαμορφώνεται και αποτυπώνεται πρακτικά και θεωρητικά. Ένα κτήριο, ένα καταναλωτικό προϊόν, ένα αυτοκίνητο, ένα παγκάκι, ο τρόπος εκθεσης προϊόντων, η βιτρίνα ενός καταστήματος έως και ο τρόπος που παρουσιάζονται τα φρούτα στις λαϊκές αγορές συμμετέχουν στην διαμόρφωση της αισθητικής. Η αισθητική εμπιριέχεται στην ποιοτική έκφραση του λόγου, την ποίηση κ.λπ. Λέγεται, πως από μία αισθητικά ενδιαφέρουσα παρτιτούρα προκύπτει ενδιαφέρουσα μουσική. Η διαμόρφωση της αισθητικής στην αρχιτεκτονική, είναι εκφραστικό αποτέλεσμα σύνθεσης παραμέτρων και δεν μπορεί να αποτελεί αυτοσκοπό.

• Υπάρχουν περιπτώσεις που προτιμήσατε κατά τον σχεδιασμό ενός κτηρίου, την χρηστικότητα από το αισθητικό αποτέλεσμα;

Η χρηστικότητα και η αισθητική είναι δύο διαφορετικές έννοιες που έχουν αμφίδρομη σχέση μεταξύ τους. Στην αρχιτεκτονική οφείλουν να συνυπάρχουν πάντα και οι δύο μαζί και με άλλες παραμέτρους διαφορετικά αναφερόμαστε στην λειτουργία υπό την αυστηρή έννοια του «εργαλείου» ή στην εικαστική παρέμβαση αντίστοιχα.

• Υπάρχει σήμερα αρχιτεκτονική πρωτοπορία, ή τα τελευταία χρόνια δεν έχει παρουσιαστεί κάτι καινούριο;

Διανύουμε μία πολύ καλή περίοδο δημιουργίας όπου καταγράφονται πρωτοποριακές σκέψεις και έργα, που βελτιώνουν τις συνθήκες διαβίωσης, την ενεργειακή συμπεριφορά των κτηρίων, εξελίσσουν την αισθητική μέσα από τις δυνατότητες της τεχνολογίας, βελτιώνουν το δομημένο περιβάλλον, δημιουργούν συνθήκες βελτίωσης οικονομικών μεγεθών. Είμαστε σε μία περίοδο που αποτυπώνεται με σαφή τρόπο μέσα από την αρχιτεκτονική το στίγμα του σύγχρονου πολιτισμού που έχουμε δημιουργήσει.

• Ποιοι αρχιτέκτονες, κατά τη γνώμη σας, έλληνες και ξένοι, άλλαξαν την αντίληψή μας για την αρχιτεκτονική, σε σχέση τόσο με την αισθητική, όσο και με την δόμηση; (κάποιοι αναφορές σε ονόματα και με ποιες μεθόδους)

Στην διαμόρφωση της σύγχρονης αρχιτεκτονικής συμμετείχαν και συμμετέχουν πολλοί αρχιτέκτονες. Μεγάλα έργα σε διάφορα μέρη του κόσμου αποτελούν σαφή δείγματα σύγχρονης, σημαντικής αρχιτεκτονικής: η Opera του Σιδνεϋ (Jorn Utzon), το Μουσείο Guggenheim στο Μπιλμπάο (Frank Gehry), το Εθνικό Στάδιο του Πεκίνου (Jacques Herzog & Pierre de Meuron), το Κέντρο Επιστημών στο Βόλφμπουργκ (Zaha Hadid), το Διεθνές Αεροδρόμιο Κανσάι (Renzo Piano).

• Ποιο είναι το ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό χαρακτηριστικό στην Ελλάδα των τελευταίων πενήντα χρόνων;

Δυστυχώς, με εξαίρεση ελάχιστες περιπτώσεις αρχιτεκτονικών παρεμβάσεων στην Ελλάδα δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι έχει δημιουργηθεί κοινό αρχιτεκτονικό χαρακτηριστικό, παρά μόνον η ομοιότητα απλουστευμένων όψεων των πολυκατοικιών.

• Ποια είναι η σύγχρονη αρχιτεκτονική τάση και η αισθητική στις κατασκευές κτηρίων;

Στην σύγχρονη αρχιτεκτονική και αισθητική δεν υπάρχουν συγκεκριμένοι ρυθμοί. Καταγράφεται μια ποικιλία προτάσεων, που αν και διαφορετικές είναι εξίσου σημαντικές. Θα μπορούσαμε να πούμε πως οι τάσεις που έχουν διαμορφωθεί αξιοποιούν τις τεχνολογικές δυνατότητες, εμβαθύνουν και ανταποκρίνονται περισσότερο στην ποιοτική κάλυψη των ανθρωπίνων σωματικο-ψυχικών αναγκών, προσαρμόζουν τις επιλύσεις σε βιοκλιματικά και οικολογικά πλαίσια.

• Ποια κτήρια αποτελούν πρόκληση για τον αρχιτέκτονα; Ένα μουσείο, ένα συγκρότημα γραφείων, μια μονοκατοικία -πέρα από το γεγονός ότι το καθένα απ' αυτά έχει τις ιδιαιτερότητές του;

Είναι υπόχρεωση του αρχιτέκτονα να μετατρέψει το πιο «απλό» κτήριο σε μια πρόκληση. Μέσα από τη διαδικασία αυτή θα μπορούσε να προκύψει αρχιτεκτονικό αποτέλεσμα. Τα κτήρια όμως που φιλοξενούν την δημόσια χρήση: Θέατρα, Μουσεία, σταθμοί, αεροδρόμια, σχολεία κ.λπ., λόγω μεγέθους αλλά και της κοινωνικής τους χρήσης, καθώς και της πολυσυνθετότητάς τους αποτελούν για τον αρχιτέκτονα μεγάλο ενδιαφέρον. Ενδιαφέρον αποτελεί επίσης ο σχεδιασμός μιας μονοκατοικίας ή και πολυκατοικίας. Η κατοικία αποτέλεσε το πρώτο αρχιτεκτονικό έργο. Στην αρχή ήταν καταφύγιο και στην συνέχεια αποτέλεσε και σημαντικό στοιχείο κοινωνικής προβολής. Ο σχεδιασμός μιας κατοικίας δεν είναι απλή υπόθεση και ως εκ τούτου είναι άκρως ενδιαφέρουσα.

• Υπάρχει μια συγκεκριμένη φόρμα, μια συγκεκριμένη γραμμή, που ακολουθεί ενδόμυχα τον αρχιτέκτονα;

Ο τρόπος που ο αρχιτέκτονας αντιλαμβάνεται τα φυσικά φαινόμενα και τις ανθρώπινες ανάγκες και συμπεριφορές, η αμφισβήτηση, η ανάλυση των προβλημάτων, οι ειδικές γνώσεις, αποτελούν τους βασικούς άξονες που δημιουργούν το βασικό υπόβαθρο και κατευθύνουν την αρχιτεκτονική σύνθεση.

• Ποιο είναι το προσωπικό σας στιλ, αυτό που εμείς δεν μπορούμε να διακρίνουμε;

Κάθε έργο είναι μοναδικό. Σχεδιάζεται σε διαφορετικούς χρόνους, για διαφορετικό χώρο και με διαφορετική κάθε φορά γνώση. Οι παράγοντες αυτοί σε συνδυασμό με την ταχύτητα και τις δυνατότητες που παρέχουν οι τεχνολογικές εξελίξεις και εξασφαλίζουν τις συνθήκες για δημιουργία αρχιτεκτονικού έργου, αποδεδειγμένου από τα στενά όρια των ρυθμών και ενιαίου στιλ. Ένα συγκεκριμένο προσωπικό στιλ θα μπορούσε να ερμηνευθεί και ως αδυναμία νέων δημιουργιών. Σε ό,τι με αφορά κάθε καινούριο έργο αποτελεί πάντα μια δημιουργική ανατρεπτική συνέχεια του προηγούμενου.

• Οι αρχιτέκτονες παγκοσμίως φήμης λειτουργούν και συμπεριφέρονται σήμερα ως σταρ. Ο μύθος που τους ακολουθεί, είναι αντιστρόφως ανάλογος του έργου τους, ή κι εδώ οι δημόσιες σχέσεις έχουν διαμορφώσει το "τοπίο";

Οι σημαντικοί αρχιτέκτονες δημιουργούν σημαντικά αρχιτεκτονικά έργα και κρίνονται απ' αυτά. Το star system δεν δημιουργείται από τους αρχιτέκτονες αλλά από το κοινωνικό σύστημα της ειοχής. Το σύστημα πάντως αυτό δημιουργεί μύθους, που συνήθως ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα δεδομένου ότι οι αρχιτέκτονες αυτοί κρίνονται από το έργο που έχουν παράγει και όχι από θεωρητικές απόψεις. Η επιβεβαίωση όμως έρχεται με την διάρκεια του χρόνου και είναι αυτή που τους κρατάει ή όχι στο στέρεωμα.

• Έχουν σχεδιάσει «άσχημα» κτήρια μεγάλοι αρχιτέκτονες;

Στον καθέναν αναλογούν κάποιοι περιπτώσεις αποτυχίας. Πράγματι, όλοι οι αρχιτέκτονες έχουν σχεδιάσει κάποιο έργο, που απέτυχε. Μπορεί να μην είναι ευχάριστο είναι όμως ένα πραγματικότητα.

• Υπάρχουν σταρ αρχιτέκτονες;

Σε όλες τις εποχές υπήρχαν σημαντικοί αρχιτέκτονες που διακρίθηκαν και άφησαν σημαντικό έργο. Αν υπήρξε ο όρος σταρ στο παρελθόν ή στην ιστορία, ίσως ο όρος αυτός να συνόδευε και τότε τον τίτλο του αρχιτέκτονα για κάποιους απ' αυτούς. Σήμερα πάντως υπάρχουν σημαντικοί αρχιτέκτονες στον κόσμο και παράγουν εξαιρετικό έργο.